

25 NOVEMBER 2012 – CHRISTUS, KONING VAN HET HEELAL

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

— Jean BASTIAENS —

Tegendraads koningschap

WE ZIJN AANBELAND bij de laatste zondag van het kerkelijke jaar. Gewoonlijk spreken we over het feest van Christus Koning en daar kleeft toch altijd een wat vreemde, triomfalistische en gedateerde bijklank aan. Pontius Pilatus kan er ook niet goed aan uit: is Jezus nu wel of niet een koning, dat wil zeggen 'koning van de Joden'? Jezus ontglipt hem. En Jezus ontglipt ook ons beeld van koningschap.

Wij kunnen uit onszelf niet anders dan in wereldse termen denken over het koningschap. We associëren het met aanzien, met uitstraling, met macht, met rijkdom, met schoonheid. In de Bijbel is het koningschap nooit helemaal onverdacht geweest. In hoofdstuk 8 van het eerste boek Samuël wordt verteld dat het volk van GOD om een koning begint te vragen. Ze willen zijn zoals de andere volken rondom hen: die hebben toch allemaal een koning. Samuël wijst de vraag af. Er kan geen sprake van zijn dat Israël een koning krijgt. Weten ze wel wat ze zich daarmee op de hals halen? Een koning heeft altijd meer nodig: meer bezittingen en landerijen, meer werkkrachten, meer inkomsten, meer afdrachten van de oogst. Niets dan ellende. Maar het volk antwoordt: „Nee, wij willen een koning en anders niet” (1 Samuël 8, 19). Samuël is ten einde raad en brengt zijn zaak voor GOD. En GOD zegt: „Jou verwerpen ze niet. Ze verwerpen juist Mij als hun koning” (1 Samuël 8, 7).

Er is niets aan te doen. Er zal een koning komen. Eerst Saul, maar dat wordt een tragedie. Vervolgens David, de overspelige, maar ook de berouwvolle. Dan Salomo, niet altijd zuiver op de graad, maar toch ook de wijze. Na de dood van Salomo gaat het helemaal mis. Er vindt een scheuring plaats en voortaan zijn er twee koninkrijken, een in het noorden en een in het zuiden. Het koninkrijk van het noorden zal later op smartelijke wijze voorgoed ten onder gaan.

Wat is dat toch dat ons, mensen, doet roepen om een koning, een sterke leider, een machtige held? Er is blijkbaar geen kruid tegen gewassen. GOD zelf heeft ermee moeten leven dat zijn volk per se een koning wilde hebben. In de Tora staat daarom een charter dat het koninklijke leiderschap in de juiste banen moet leiden (Deuteronomium 17, 14-20). Het is nog altijd actueel.

Ook Jezus wordt „koning” genoemd. Maar Hij doet dat niet op eigen initiatief. Anderen komen met die titel aanzetten en ten slotte kan Jezus niet anders dan de titel overnemen. Maar bij Hem krijgt die titel wel een heel nieuwe inhoud. Het ambivalente van de titel komt al naar voren in het bordje dat boven het kruis van Jezus prijkt: „Jezus uit Nazaret, koning van de Joden” (Johannes 19, 19). Een koning die geen gouden kroon, maar een doornenkroon draagt. Jezus is formeel in zijn antwoord aan Pilatus: „Koning ben Ik.” Maar er hoort een precisering bij: dit koningschap volgt niet de regels van deze wereld en gaat niet gepaard met strijdkrachten en legers die voorkomen dat deze koning de doornenkroon aangemeten krijgt. Dit koningschap heeft te maken met waarheid. Daar kijkt Pilatus van op. „Wat is waarheid?”, vraagt hij vol twijfel. Pilatus is niet vertrouwd met het begrip 'waarheid' zoals het door Jezus gebruikt wordt. Want waarheid heeft voor Jezus te maken met het leven overeenkomstig de wil van GOD en in die zin ook met de waarachtigheid van het eigen leven. God moet aanbeden worden in Geest en waarheid, zegt Jezus (Johannes 4, 23). En in het gesprek met de Samaritaanse vrouw, aan de put van Jakob, wordt duidelijk hoe concreet dit kan worden. Jezus staat toe dat Hij „koning” wordt genoemd, maar het Johannesevangelie maakt duidelijk dat dit een heel nieuwe kijk op dat koningschap met zich meebrengt. Laten ook wij er ons dus niet op verkijken.

De eerste twee lezingen van deze zondag horen helemaal bij elkaar. In de tweede lezing wordt immers geciteerd uit de eerste lezing. Het gaat telkens om een visioen, een vergezicht: Jezus, die ons door zijn sterven (door zijn bloed) van elke verknechting heeft bevrijd, heeft van GOD heerschappij en koninklijke macht ontvangen. Jezus is bekleed met 'luister', dat wil zeggen dat Hij het Licht van GOD helemaal uitstraalt en doorgeeft. Zo mogen wij als in een visioen naar Hem opzien, ook al hebben wij Hem doorstoken. Door naar Hem op te kijken, zal ons leven veranderd worden en zullen al onze koningsdromen en andere machtsdromen worden gerelativeerd en uitgezuiverd. Want sinds Jezus verheven is aan het kruis, mag niemand zich nog koning noemen. Alleen Hij is koning, Hij die van de waarheid het getuigenis heeft afgelegd.

EERSTE LEZING

DANIEL 7, 13-14

In die tijd nam Daniël het woord en zei: „In mijn nachtelijk visioen zag ik met de wolken des hemels iemand aankomen die op een mens geleek. Hij ging naar de Hoogbejaarde en werd voor hem geleid. Toen werd hem heerschappij gegeven, luister en koninklijke macht; alle volken, stammen en talen brachten hem hun hulde. Zijn heerschappij is een eeuwige heerschappij die nooit vergaat, zijn koninkrijk gaat nooit ten gronde.”

TWEDE LEZING

APOKALYPS 1, 5-8

Genade zij u van Jezus Christus, de getrouwe getuige, de eerstgeborene van de doden en de vorst van de koningen van de aarde. Aan Hem die ons liefheeft en die ons van de zonden heeft verlost door zijn bloed, die ons gemaakt heeft tot een koninkrijk van priesters voor zijn God en Vader – Hem zij de heerlijkheid en de macht in de eeuwen der eeuwen! Amen.

Zie, Hij komt met de wolken en elk oog zal Hem aanschouwen, ook zij die Hem doorstoken hebben; en alle stammen van de aarde zullen over Hem weklagen. Ja, Amen!

„Ik ben de Alfa en de Omega – zegt God de Heer – Hij die is en die was en die komt, de Albeheerser.”

EVANGELIE

JOHANNES 18, 33b-37

In die tijd riep Pilatus Jezus bij zich en zei tot Hem: „Zijt Gij de koning der joden?”

Jezus antwoordde hem: „Zegt gij dit uit uzelf of hebben anderen u over Mij gesproken?”

Pilatus gaf ten antwoord: „Ben ik soms een jood? Uw eigen volk en de hogepriesters hebben U aan mij overgeleverd. Wat hebt Gij gedaan?”

Jezus antwoordde: „Mijn koningschap is niet van deze wereld. Zou mijn koningschap van deze wereld zijn dan zouden mijn dienaars er wel voor gestreden hebben dat Ik niet aan de joden werd uitgeleverd. Mijn koningschap is evenwel niet van hier.”

Pilatus hernam: „Gij zijt dus toch koning?”

Jezus antwoordde: „Ja, koning ben Ik. Hiertoe werd Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen om getuigenis af te leggen van de waarheid. Al wie uit de waarheid is, luistert naar mijn stem.”

Schriftlezingen © Katholieke Bijbelstichting 's Hertogenbosch, www.bijbel.net